

Hvordan innbyggerne kan støtte overvannshåndtering

Nytt vann i gamle byer
20.09 2021

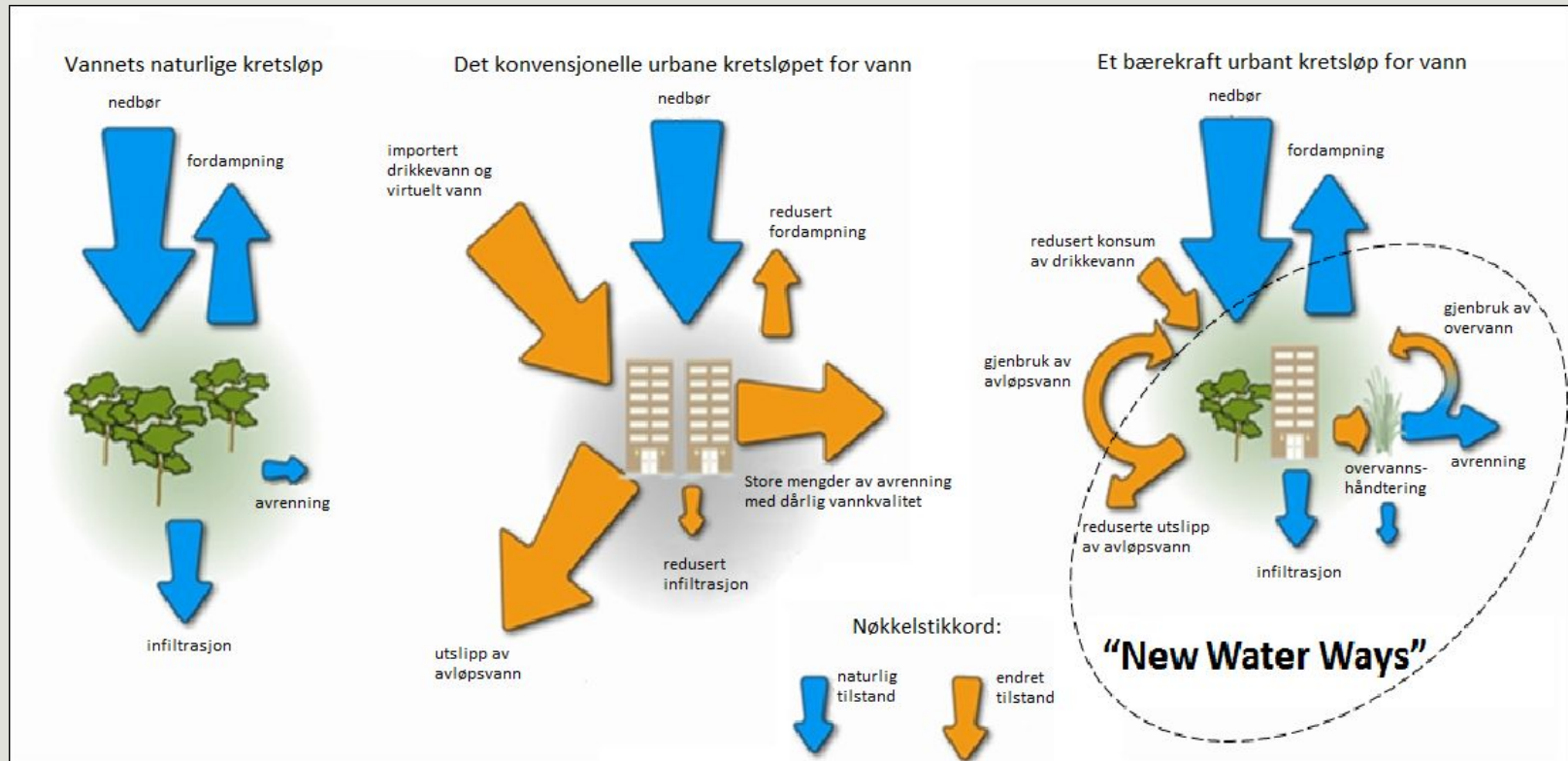
Håkon Iversen, SoCentral / New Water Ways

Hvordan innbyggerne kan **støtte ta aktiv del i byens** overvannshåndtering

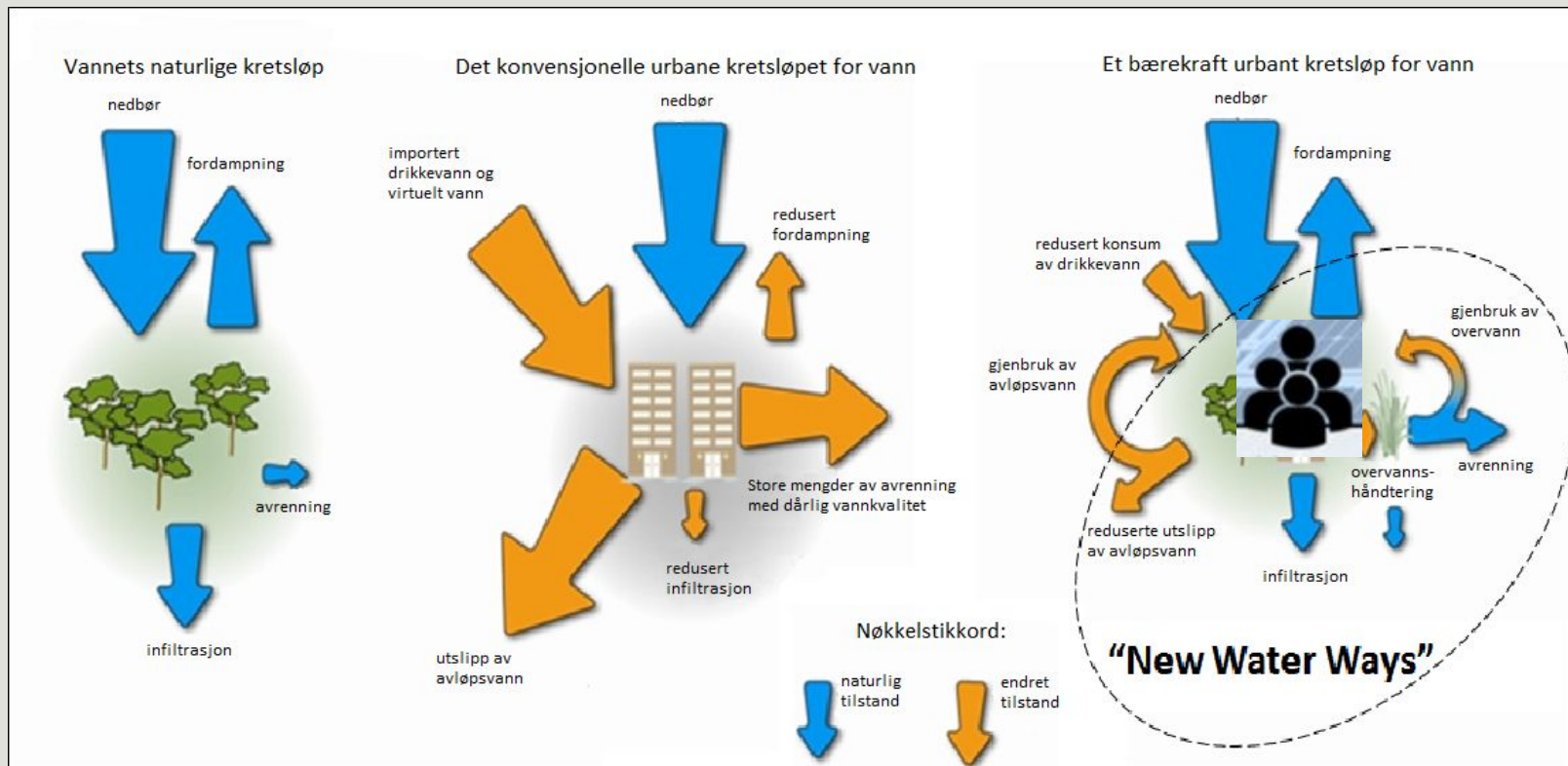
Nytt vann i gamle byer
20.09 2021

Håkon Iversen, SoCentral / New Water Ways

New Water Ways Forskningsprosjekt

New Water Ways Innbyggerinvolvering

“No government in a democracy can address climate change on its own; it is a communal effort requiring the input, understanding and support of the people. Almost every facet of life and policy area will be affected.”

Committee Chair UK Assembly on Climate

Hvilke former for innbygger- involvering har vi utforsket?

Urban Living Lab - Teglverket skole

Borgerpanel - Grefsen/Kjelsås

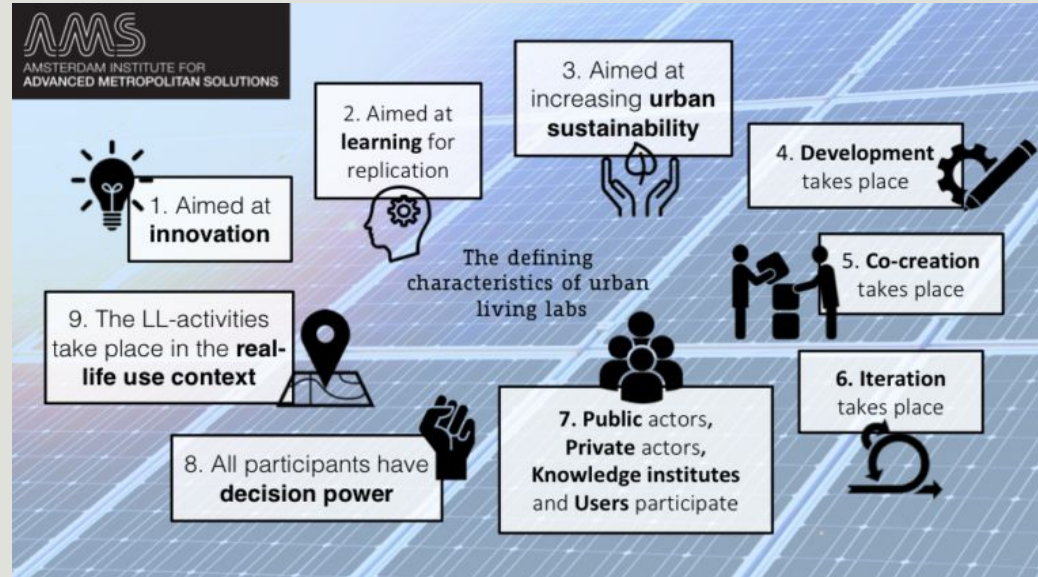

URBAN LIVING LAB MED TEGLVERKET SKOLE

HVA ER URBAN LIVING LAB?

“An Urban Living Lab is an approach to innovation and learning by

- engaging all stakeholders, who will form public-private-people partnerships;
- co-create and test new technologies, services, products, systems and/or discourses in a real-life urban setting;
- and critically reflect on the whole process, challenges and results”

OVPO - en overvannsvennlig pollinatoroase

Temaer

- Tak
- Informasjon
- Planter
- Vann
- Film
- Bikuber

“OVPO er kult nok!”

Oppgaver

- Bygge kompetanse
- Bygge løsninger
- Forske
- Involvere nærmiljøet
- Formidle

Kan elevene på Teglvirket skole utvikle kunnskap om hvordan skape et mer bærekraftig nærområde?

Skolene skal legge til rette for læring innenfor de tre tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling.

- Fagfornyelsen av lærerplanene

Kan elevene på Teglvirket skole inspirere flere skoler i Oslo til å sette i gang lignende klimatiltak?

“Joda, vi har sett på saken og mener vi skal kunne gjøre dette i en Vg1-klasse”

- Einar Bruu, Kuben VGS

Kan elevene på Teglverket skole inspirere flere i og utenfor nabolaget til å engasjere seg aktivt i utviklingen av bærekraftige løsninger?

“Dette tror jeg er starten på min karriere!”

- Dino, 7. klasse

Kan eksperimentene og forskningen på Teglverket skole bli viktig for håndtering av overvann i hele Oslo?

SoCentrals oppsummering (high-lights)

Gjennomføringen av en Urban Living Lab med Teglverket skole har vist at:

- **Urban Living Lab som metode** er krevende, men det finnes gode veiledere å benytte
- **Skoler er godt egnet** til å utvikle kunnskap om hvordan skape et mer bærekraftig nærområde med god overvannshåndtering
- **Lokal overvannshåndtering er godt egnet** som case knyttet til fagfornyelsen i skolen, og de tverrfaglige temaene bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring.
- Lærere vil ha stor nytte av kunnskap fra og **samarbeid med fagmiljøer og kommunale tilretteleggere** for å kunne jobbe godt med bærekraftig nærområdeutvikling
- Teglverket skole bør inngå som et **knutepunkt i den Grønne ringen** i Hovinbyen, og *“bidra til å bedre livskvalitet, biologisk mangfold, insekters levekår, lokalklima og overvannshåndtering i nærmiljøet”*
- Sett fra et innbyggerperspektiv er det ikke lett å vite **hvem i Oslo kommune** man skal forholde seg til hvis man vurderer å etablere LOD-tiltak på egen eiendom

[Les mer på våre nettsider](#)

Hvilke former for innbygger- involvering har vi utforsket?

Urban Living Lab - Teglvirket skole

Borgerpanel - Grefsen/Kjelsås

BORGERPANEL PÅ GREFSEN-KJELSÅS ET EKSPERIMENT

HVA ER BORGERPANEL?

Forskningsbasert metode hvor et tilfeldig utvalg innbyggere gir råd og anbefalinger på komplekse og gjerne polariserte dilemmaer og problemstillinger i samfunnet

3 sentrale elementer som alltid er med:

1. Mandat, oppdrag
2. Lotteri og representativitet
3. Kunnskap og deliberasjon

Utfall av et borgerpanel: Anbefalinger og råd. Et supplement til offentlige beslutningsprosesser.

Overvannsutfordringer på Grefsen-Kjelsås

Overløpet for overvann på Grefsen-Kjelsås (AK52) har for liten kapasitet og klarer ikke å ta unna overvannet ved store nedbørmengder.

Når det regner mye, leder avløpsrør regnvann sammen med urensset kloakk ut i Akerselva. Dette forurenser elva. Enkelte beboere i området har også meldt fra om oversvømmelse av kjellere på egen eiendom.

Oppgradering av rørledninger er svært kostbart. En rimeligere løsning er å bruke såkalte overflate-løsninger. Da trenger man å samarbeide med innbyggerne.

Hva var oppdraget til borgerpanelet?

Bestiller:

New Water Ways

Mandat / oppdrag:

Gi en anbefaling til Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune på spørsmålet:

Hvordan kan kommunen legge til rette for at dere som innbyggere best involveres i håndteringen av overvann på Grefsen-Kjelsås?

Hvordan ble deltakerne til borgerpanelet valgt ut?

3000 innbyggere mellom 18 og 85 år i Grefsen-Kjelsås-området (postnummer 0486, 0489, 0491, 0492, 0493, 0494 og 0495) ble tilfeldig trukket ut til å få invitasjon på sms til å *kunne* delta

267 svarte ja

20 personer ble tilfeldig valgt ut til å delta (lotteri), med en fordeling som gjenspeiler sammensetning av befolkningen på Grefsen-Kjelsås med hensyn på

- alder
- kjønn
- bosted

Hvordan ble borgerpanelprosessen gjennomført?

Borgerpanelet ble samlet digitalt (pga covid-19) 4 ganger á 3 timer i perioden 7. januar - 18. februar 2021. Hver samling hadde et spesielt fokus.

NEW WATER WAYS

Anbefalinger fra et borgerpanel

Innhold

Innledning	3
Om klimautfordringer/overvann	4
Borgerpanelets oppdrag	5
Om borgerpanelet	5
Hva er et borgerpanel?	5
Hvordan ble borgerpanelet på Grefsen og Kjelsås gjennomført?	5
Anbefalinger fra borgerpanelet på Grefsen og Kjelsås	9
Introduksjon og refleksjoner fra deltakerne	9
Plan og strategi	10
Felles plan	10
Ansvarsforhold	10
Kommunikasjon og veiledning	11
Hvordan bør det kommuniseres	11
Veiledning	12
Tilrettelegging og samarbeid	12
Tilrettelegging	12
Samarbeid	13
Appendiks	14

Plan og strategi

Felles plan

Vi anbefaler at Oslo kommune presenterer en helhetlig plan som beskriver hvordan de vil jobbe for å løse utfordringene med overvann.

Å lage en slik plan er en mulighet for å systematisk involvere innbyggerne, ved f.eks at innbyggerne melder inn problemer og områder som har utfordringer med overvann, eller at kommunen oppsøker innbyggerne i sin kartlegging.

Planen bør inneholde:

- En tydelig oversikt over de ulike geografiske problemområdene i kommunen.
- En kartlegging som gjøres i forbindelse med planarbeidet og som peker på hvilke geografiske områder som har størst utfordringer og hvordan de prioriteres.
- Oversikten bør inneholde hvilke tiltak som er relevante for de enkelte områdene, og hvilke tiltak som er planlagt fra kommunens side og hva innbyggerne kan bidra med for å løse problemene.
- En tydelig oversikt over hvordan innsatser og tiltak henger sammen og påvirker hverandre.

- Håndtering av overvann bør ses i sammenheng med andre planer i kommunen, slik at de ikke påvirker hverandre negativt. F.eks konflikten mellom planting av bjerketrær og allergi, eller konflikten mellom kommunal veibygging og anleggning av overvannstiltak.

Ansvarsforhold

Vi anbefaler at Oslo kommune beskriver tydelig ansvarsfordelingen mellom kommunen, næringsliv og innbyggeren når det gjelder overvannshåndtering.

Her må det også beskrives hvordan problemer og tiltak på egen tomt kan få konsekvenser for andre, og at dette også kan innebære juridisk ansvar.

Vi anbefaler at kommunen går foran som en rollemodell og tar i bruk alle tilgjengelige og nødvendige tiltak på egne områder og tomter.

Kommunikasjon og veiledning

Hvordan bør det kommuniseres

Vi anbefaler at Oslo kommune kommuniserer på en måte slik at innbyggerne forstår problematikken med overvann. Kommunen må kommunisere hvordan innbyggerne kan hjelpe situasjonen og hvilken effekt disse tiltakene har. Kommunen må i tillegg informere om mulige incentiver.

Vi anbefaler at Oslo kommune kommuniserer at dette er en felles utfordring hvor flere aktører, både kommunen, utbyggere og innbyggere, alle har et ansvar, slik at den enkelte blir motiverte til å være med og løse en felles utfordring. Vi anbefaler at Oslo kommune er åpen på at de trenger hjelp fra hver enkelt innbygger.

Vi anbefaler at kommunen bruker virkemidler som:

- visualisering for å gjøre oss mer oppmerksomme på utfordringen med overvann og for å få oss til å se at dette er en felles utfordring
- historiefortelling for å vise frem hvordan det angår hver enkelt av oss innbyggere og hva vi kan få til

- apper og interaktive spill som kan engasjere og motiverer innbyggere til handling
- deling av gode eksempler

Vi anbefaler at informasjon som skal nå ut er enkelt tilgjengelig i kommunens offisielle kanaler, som for eksempel nettsider, bruk av SMS, eller lignende.

Vi anbefaler at kommunen lager en kunnskapsbase å la overvann.no, hvor

- det er lett å finne informasjonen
- man kan legge inn bilder, erfaringer, koble til kart, og vise konkrete eksempler
- man kan bestille en befaring på egen eiendom eller i en gruppe med naboer, med en ressursperson enten internt fra kommunen eller eksternt, for å vurdere aktuelle tiltak

Vi anbefaler også at kommunen kommuniserer der hvor folk er - f.eks brosjyrer med tilrettelagt informasjon, informasjon i lokalaviser og lokalradio, på bydelsdager, på lokale planteutvalg, og på sosiale medier som Facebook.

Vi anbefaler at Oslo kommune har et varslingsystem der innbyggerne melder inn utfordringer med overvann.

Hva har deltakerne lært?

Ekspertene og fagpersoner holdt foredrag og var tilgjengelige for spørsmål fra deltakerne.

Innledere:

Plan- og bygningsetaten

Vann- og avløpsetaten

Meteorologisk Institutt

Aurlien Vordahl & Co Advokatfirma

NIVA

Arild Ohren, NTNU

“ *Har lært masse om overvann, visste ikke at det foregikk så mye*

“ *Visste ikke at vi har et selvstendig juridisk ansvar for overvann på egen tomt*

“ *Overrasket over at jeg har blitt en ambassadør for tema, snakker med kompisene om det*

“ *Veldig interessant, fint å høre på flinke folk-gjør det lettere og stole på, men også at de vil høre på oss*

Deltakernes opplevelse av prosessen

“ *At folk er så engasjert, at det går an å få til en sånn prosess*

“ *Lærerik prosess, både om overvann, tiltak og selve prosessen*

“ *Lurer på om denne prosessen kan inspirere til å gjøre det samme på flere områder*

“ *Positivt overrasket over hva vi har fått til på så kort tid*

Deltakernes ønsker for anbefalingen

“ *Få til noe som er konkret og nyttig for kommunen å bruke*

“ *Håper anbefalingene våre blir lyttet til*

“ *Få folk engasjert, føle ansvar*

“ *At vi får til noe som er overførbart til andre steder*

Hva sier observatørene?

Observatører har vært tilstede under alle samlingene. De har lyttet til refleksjoner og diskusjoner blant deltakerne.

Vann-og avløpsetaten
Plan-og bygningsetaten
NIVA
Bykuben

“ *Fått tro på folkestyret igjen*

“ *Flott å se engasjementet hos innbyggerne for faget mitt - overvann*

“ *Godt å høre tydelig hva innbyggerne ønsker*

“ *Veldig bra konsept som fører til handling*

SoCentrals oppsummering (high-lights)

Den gjennomførte borgerpanel-prosessen med tilfeldig utvalgte innbyggere har vist at:

- Å sette av **god tid til å gi kunnskap** om tema er essensielt for at et borgerpanel skal kunne drøfte komplekse problemstillinger på en konstruktiv måte
- Et borgerpanel, uten spesielle forhåndskunnskaper, **er i stand til å sette seg inn i komplekse sammenhenger** på forholdsvis kort tid når de får tilført kunnskap og får ærlige svar på spørsmål *de* lurer på
- Et borgerpanel **er i stand til å komme med smarte anbefalinger** til løsninger som kommunens fagfolk selv ikke ser
- Det er avgjørende at en borgerpanel-prosess **fasiliteres av noen som ikke selv har stake i saken**, og som er gode på fasilitering av dialog og meningsutveksling
- En borgerpanel-prosess bidrar til **økt engasjement og innsikt** blant deltakerne om den aktuelle problemstillingen
- Det er svært viktig at en borgerpanel-prosess **forankres godt i kommunen**, slik at den er klar til å ta imot anbefalingene fra borgerpanelet

[Les mer på våre nettsider](#)

Hvilke former for innbygger- involvering har vi utforsket?

✓ Urban Living Lab - Teglvirket skole

✓ Borgerpanel - Grefsen/Kjelsås

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN!

Håkon Iversen: hakon@socentral.no

